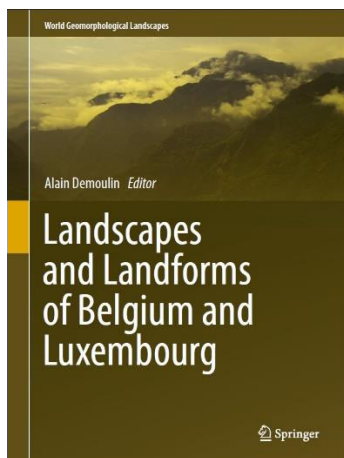

BOEKBESPREKINGEN Grondboor & Hamer, jaargang 72, nr. 2, 2018

Landscapes and Landforms of Belgium and Luxembourg (Boekrecensie door Eduard Koster)

Alain Demoulin Editor, 2018. World Geomorphological Landscapes XI.
Springer International Publishing, ISBN 978-3-319-58237-5 en 978-3-319-58239-9 (E-book),
424 pp, 350 illus., 45 illus. in color, Kostprijs € 149,99 resp. € 118,99

De World Geomorphological Series van Springer wordt geproduceerd onder de vlag van de International Association of Geomorphologists (IAG). De monografiën in deze reeks beogen de fysische geografie van een land of een geografisch coherente regio te verklaren met bijzondere aandacht voor representatieve en unieke spectaculaire fenomenen van geomorfologische aard (N.B. in de inleiding aangeduid als 'the science of scenery').

Het is wel een uitzonderlijk toeval dat publicatie van deze monografie tegelijkertijd plaats vindt met het verschijnen bij dezelfde uitgever van het hiervoor besproken boek over het Gutland. Een enkel hoofdstuk in beide boeken is zelfs geschreven door dezelfde auteurs.

De inhoudsopgave laat overduidelijk zien hoezeer getracht is een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de landschappelijk-geomorfologische diversiteit van België en Luxemburg. Overzichtsartikelen over de geomorfologische regio-indeling, de geologie en het klimaat komen begrijpelijkerwijs als eerste aan bod, gevolgd door besprekingen van een aantal representatieve regio's, zoals de Oesling en het Gutland in Luxemburg, de Belgische Ardennen, de Kempen, het Hageland, het stroomgebied van de Schelde en de Vlaamse Vallei, en de Vlaamse kustvlakte. Specifieke geomorfologische fenomenen betreffende cuestavorming, periglaciale, eolische en fluviatiele processen, karstontwikkeling, massabewegingen, en de gevolgen van morfotektoniek krijgen stuk voor stuk ruim aandacht in goed leesbare en fraai geïllustreerde hoofdstukken. Een overigens interessant buitenbeentje in dit fysisch geografisch / geomorfologische handboek is een omvangrijke en eveneens rijkelijk geïllustreerde paleo-antropologische verhandeling over grotonderzoek en de betekenis daarvan voor de kennis van de Neanderthal mens (hoofdstuk 21). Het boek wordt afgesloten door een hoofdstuk over Geoheritage (24), oftewel de identificatie, beschrijving en bescherming van belangrijke 'geo-sites'.

Het eerste hoofdstuk van Alain Demoulin behandelt de geomorfologische regio-indeling in de vorm van een beknopte inleiding op de inhoud van het boek. Daarop volgt een overzicht van de geologie in stratigrafisch verband van Onder-Paleozoicum tot en met Boven-Kwartair. Hoofdstuk 4 behandelt de spectaculaire geomorfologie en verweringsvormen in het gebied van de Onder-Lias Luxembourg Sandstone met speciale aandacht voor het NO deel van het Gutland rondom het Mullerthal, dat ook wel als Klein Zwitserland wordt aangeduid. De complexe geologie en geomorfologie van de Ardennen (hoofdstuk 5) is vooral toegespitst op de reconstructie van denudatiesnelheden en het ontstaan van

erosievlakken met als meest aansprekende voorbeeld het gebied van de Hautes Fagnes. De genese en ouderdom van periglaciaire fenomenen worden besproken in de volgende hoofdstukken: (6) effecten van 'ice rafting' en 'flash floods' tijdens 'break-up' van rivieren en (7) cirkelvormige, pingo-achtige depressies – zogenaamde lithalsas – op het plateau van de Hautes Fagnes. Spectaculaire karstfenomenen krijgen veel aandacht in de grotten van Remouchamps en Noû Bleû (8), nabij Hansur-Lesse (9) en in het netwerk van galerijen in het Belgisch-Nederlandse kalksteengebied van de St. Pietersberg (11). De terrassenchronologie van de Maas in de Ardennen komt aan de orde in hoofdstuk 10. De hierna volgende hoofdstukken behelzen gedetailleerde beschrijvingen van de landschapsontwikkeling van kleine regio's en specifieke geo(morfo)sites: (12) het dekzandlandschap op het Plateau van de Kempen, (13) de morfologische expressie van de westrand van de Roer Valley Graben (Roerdal slenk), (14) het opmerkelijke systeem van parallelle rugvormige heuvels in het Hageland, (15) de invloeden van eeuwenoude landbouwactiviteiten op het microreliëf in een loessgebied en (16) op het rivierpatroon in kleine stroomgebieden, landslides (20), extreme meandervorming (22) en cuestasvorming (23). Tenslotte, krijgen kwartaire ontwikkelingen in het stroomgebied van de Schelde, inclusief het intergetijde gebied in het estuarium, en de Belgische kustvlakte ruime aandacht (17, 18 en 19).

Prof. Alain Demoulin van de Universiteit van Luik verdient felicitaties voor het bijeenbrengen en succesvol redigeren van de bijdragen van tegen de vijftig deskundigen van diverse wetenschappelijke instituten in België en Luxemburg en een tiental universiteiten. Voorwaar geen geringe prestatie, zoals uw recensent uit ervaring kan bevestigen. Het resultaat is een veelomvattend, wetenschappelijk verantwoord, volledig gedocumenteerd en rijkelijk geïllustreerd handboek. Het is daarmee een waardige opvolger van de thans verouderde studie 'Géomorphologie de la Belgique' (1976) van Albert Pissart. Voor een ieder, die geïnteresseerd is in de geologie, geomorfologie en het landschap van het land van onze zuiderburen, wordt dit boek van harte aanbevolen, niettegenstaande de behoorlijk forse prijs.